

Art. 22. Uniuscujusque collegiata Capitulum constabit ex Abbate, Presidente, cui animarum cura incumbet, quin præterea alia auctoritate aut jurisdictione potiat, quam ea, quæ directivam et æconomicam Ecclesiæ ac Capituli administrationem respicit: insuper duobus Canonicis *de officio*, Magistrali nempe, et Doctorali, et octo Canonicis *de gratia*. Erunt etiam in singulis Collegiatis Ecclesiis sex Beneficiati seu Capellani adstantes.

Art. 23. Quæ in superioribus articulis circa Præbendarum, ac Beneficiorum et Cappellaniarum provisionem et Capitulorum regimen in Ecclesiis cathedralibus statuta sunt, etiam in Collegiatis plene atque in omnibus vigebunt, ac observabuntur.

Quæ pro constitutione Ecclesiarum et cathedralium et collegiatarum hisce articulis stabiluntur, ea ad executionem perlata vi Regiarum dispositionum, ut plurimum assentiente Sanctitatis suæ Rev. Nuntio Iatarum; quas istic indicare non abs re erit.

Reg. decret. 16 Aprilis 1852 in Metrop. Cæsaraugustæ Eccl. quatuor augmentur præbendæ; nempe dignitas una, canonicatus unus cum officio Prænitentiarum, ac bini simplices, seu ut ajunt *de gratia*. Reg. Ord. 16 Maji ejusd. an. statuitur ut generaliter beneficia seu cappellaniæ cum officio sint, in Metrop. Ecclesiis, sex; in suffraganeis, quatuor; in collegiatis duo: ibi etiam quomodo ipsorum provisio fieri debeat juxta Concordati placita, decisum habes.

Quod ad Reg. capellanorum collegia attinet, de ipsorum constitutione cæterisque ad ea spectantibus, v. decretum 16 Julii 1852.

Alterum ex indicatis decretis, 21 Nov. 1851, præscripsit collegiatarum Granatensis (*del Sacro monte*), ac Complutensis (*antigua iglesia Magistral de Alcalá*) canonicos sacrarum scientiarum magisterio obstringi, et per concursum deferri debere ipsarum præbendas: de quo versatur Reg. aliud decretum diei 8 April. præsentis an. 1855, quod statuit, ut juxta veteres primæ ex citatis Ecclesiis constitutiones, ad canonicatum ipsius provisionem, per concursum, ut nuper diximus, procedatur; licet ulterius de ea, ut de Complutensi, definitive stabilieudis agendum sit. Interim, pro Complut. præbendis ac beneficiis viget ordin. lata 24 Oct. an. 1852.

Quoad suppressas collegiatas, Reg. dispositione 18 Oct. 1852 ipsarum subsistentiæ, donec parochiarum ordinatio ex Concord. art. 24 fiat, provisum est.

Ad Archiepiscopos et Episcopos istarum ditiorum missæ sunt Reg. litteræ (vulgo *cedulas de ruego y encargo*) 31 Julii 1852, ut ad cathedralium et collegiatarum Ecclesiarum constituta (*estatutos ó constituciones*) vel corrigenda vel de novo efformanda, auditis prius ipsarum capitulis, procederent, prout in ipsis decernitur; quæ paullo post (die 11 Aug. sequentis) ad vacantium cathedral. vicarios capitulares pariter transcriptæ, ut ea de re agerent, quo à futuris Prælatibus finiretur: quarum litterarum vi pro aliquibus jam Capitulis nova constituta approbata habentur.

Quod ad Concordati art. 14 et 15, decreta in iis pro Prælatibus prærogativa in plena sunt observantia, juxta decretum 17 Oct. 1851. Aliud decret. diei 5 Oct. an. 1852 declarat, multiplex votum Episcopis competens ex cit. art. 14, §. penult., computandum pro capitularium cuique Ecclesiæ assignatorum numero, non pro illorum, qui actu in ea existent aut capitulo intersint.

Concordati art. 20, quantum ad unici Vicarii capitularis electionem, bullam Pont. Leonis XII, die 15 Martii an. 1826 latam, id statuentem occasione electionis Paullo antea factæ, contra Tridentinam ipsa de re sanctionem, in nostrate Malacitana Cathed. Ecclesia, confirmat.

Denique observandum est, art. 16 transcripto, §. 1. supprimi portiones ac dimidias portiones (raciones y medias raciones), quæ Hisp. Ecclesiæ, tum cathedrales tum collegiata, abundabant. De iis alibi citato op. *El Concor. dato de 1851, comentado*, §. 9, habemus quæ sequuntur: Su origen procede de los tiempos en que, relajada la disciplina canonical, fueron a levantar las cargas del coro, por los canónigos, eclesiásticos estranos al cabildo, a quienes al principio se recompensaba ese servicio con una gratificacion; siendo en adelante erigidas estas plazas de suplentes en titulos perpétuos con una parte de prebenda que se llamó *portio*, asignada a cada uno de ellos; de donde se denominaron *portionarii* los respectivos poseedores. (*Discurso sobre el origen, progresos y reforma de las iglesias catedrales*, por el doctor D. P. L. Largo y Carrasco: Madrid, 1820.)

SECTIO IX.

DE VICARIIS.

- 77. VICARIUS GENERALIS, EJUSQUE ORIGO.—78. QUOMODO AB EPISCOPO CONSTITUATUR?—79. IN ITALIA UNUS CONSTITUI SOLET VICARIUS, ALIBI VICARIUS, ET OFFICIALIS.—80. QUÆ JURISDICTIO SIT VICARII GENERALIS?—81. QUI VICARII MUNERE FUNGI POSSINT?—82. QUOMODO EXSPIRET VICARII JURISDICTIO?—83. VICARII FORANEI.—84. VICARII PAROCHORUM.—85. VICARII NATI.—86. VICARII APOSTOLICI.

77.

Cum Archidiaconis accepta est ampla illa potestas, quam pridem à jure habebant; Episcopi elegerunt Vicarios, quorum auctoritas à suo arbitrio, et voluntate penderet. Id vero factum est medio illo tempore, quod inter Gregorianam, et Bonifacianam collectionem excurrit (1). Est autem Vicarius, qui vices gerit Episcopi, et *generalis* dicitur, quoniam ejus potestas fertur in diocesim universam.

(1) Vicarios tantum constitui cœpisse sæculo XIII, ex eo conficit Thomasinus *par. 1 lib. 2 cap. 8*, quod nulla sit eorum mentio in Gratiani decreto, et nulla in decretalibus Gregorii IX. Itaque eorum originem repetit à Concilio Lateranensi IV., ubi Innocentius III, et ceteri Patres hortantur Episcopos, ut si expedire nequeant per se negotia universa, eligant Presbyteros, quorum in iis vicariam supponant fidem. Tandem addit, exeunte sæculo XIII, ubique receptos Vicarios generales, et hinc in VI. decretalium libro titulus est *de Officio Vicarii*, in quo totum ejus munus explicatur.

(N. S. In Hispania sæculo XIV ineunte Episcoporum Vicarios ad jus dicendum electos invenimus in Syn. Vallis-olet. an. 1525, *Cap. 7.*)

78. Vicarius non habet beneficium, sed habet munus, et

muneri adjunctum honorem cum jurisdictione, cujus fines Episcopi arbitrio constituuntur. Nam ut Vicarius ab Episcopo eligitur, ita omnem ab eo accipit jurisdictionem (1). Itaque Episcopus suo lubitu potest aut electum Vicarium remove, aut unum, vel plures, vel etiam nullum eligere, cum ipse sine aliena ope suo per se munere fungi potest (2). Ubi plures constituti sunt, iique *in solidum*, antefertur potestas ejus, qui primus negotium aliquod occupavit; ubi inter singulos divisa sunt officia, intra eorum fines continere se unusquisque debet.

(1) Num ordinaria, an delegata sit Vicarii generalis jurisdictio, vetus quæstio est, quæ ingenia canonistarum exercet. Qui eam ordinariam esse arbitrantur, his fere argumentis nituntur; quod Vicarius numquam delegatus in decretalibus appellatur; quod potest causas nonnullas alteri delegare, cum id delegato non liceat; quod denique semel constitutus suo jure exercet ea, quæ sunt Episcopalis jurisdictionis. Sed multa tamen argumenta sunt, ex quibus confici videtur posse, Vicarii jurisdictionem delegatam esse, non ordinariam; Tota enim pendet ab arbitrio, nuluque Episcopi, qui suo lubitu Vicarium constituit, et removet, in eumque vel minorem, vel majorem confert potestatem. Rursus Vicarii tribunal unum, idemque est cum tribunali Episcopi; eoque mortuo, aut dignitate moto, omnem Vicarius amittit jurisdictionem; quæ proinde alia non est, quam ipsa Episcopi mandata, vel delegata jurisdictio. Verum si Vicarii jurisdictionem ordinariam dicimus, quod ipsa eam exercet propter officium, quod jure probatum est, et ideo jurisdictionem ipsam non tam ab homine, quam à jure habere videatur, hoc quidem sensu eam ordinariam appellari posse, non inficiabor.

(2) Si Episcopus suum recte munus per se ipsum obire potest, nullam habet necessitatem eligendi Vicarium, quod et res ipsa declarat, et ostendit historia eorum temporum, quibus Episcopi ipsi per se solos Episcopatum gesserunt; habet omnino, ut suo satisfaciatur muneri, si ei solus impar sit. Ita paucis expediri videtur posse vetus controversia, in qua plerique canonistarum, et Theologorum otio, ac tempore abusi sunt.

In Hispania, Leg. 14 tit. 1 lib. 2 *Novis. Comp.*, et Reg. Decreto 8 Jun. 1834, præscriptum est ut Prælati Regiæ Majestati de nominatis à se Vicariis rationem reddant per Administrum à negotiis Gratiæ et Justitiæ, comprobatis illorum qualitatibus juxta prædictas dispositiones; quibus, si nominationes jure factæ, à Supremo Gubernio expeditur ut vocant *cédula auxiliatoria*, pro libero mandata jurisdictionis exercitio. Unde communiter tradunt nostrates Pragmatici, non sine causa hæc in Regnis Episcopos posse Vicarios remove.

Ad rem quoque est novissimi Concordati art. 5 §. qui sic se habet:

• Similiter, auditis Episcopis, constituentur Vicarii generales pro iis locis, in quibus ob prædispositam hoc articulo Diocesium conjunctionem, vel aliam justam causam, necessarii videantur. •

79. In Italia unus constitui solet Vicarius, cui committitur administratio rerum spiritualium, et simul etiam contentiosa jurisdictio (1). Sed in Gallia, aliisque ultramontanis regionibus

Officialis à Vicario distinguitur. Vicarii potestas ea complectitur, quæ voluntariæ jurisdictionis sunt, Officialis autem, quæ sunt jurisdictionis contentiosæ.

(1) Sequitur hanc Italiæ consuetudinem Synodus Tridentina *Sess. 24 cap. 16 de Reform.*, ubi Officialem cum Vicario confundit.

80. Igitur Italiæ more transit in constitutum Vicarium ordinaria Episcopi jurisdictio, sed non transit potestas gerendi ea, quæ peculiare mandatum postulant, et quæ uni Episcopo servantur. Propterea sine speciali mandato non cognoscit causas criminales, in quibus in reum criminis gravius est animadvertendum (1), non item, ut plerique sentiunt (2), causas matrimoniales; non confert beneficia (3), neque iis permutandis, uniendis, erigendis consensum impertitur (4), sed instituit præsentatos à patronis, et judicat causas beneficiarias de jure patronatus, deque ejus quasi possessione (5); non visitat diocesim, neque synodum cogit (6), excepto Vicario Romani Pontificis, cui licet habere synodum diocesanam Cleri Romani (7); non indicere collegium Canonorum, eique interesse, ac ferre suffragium potest (8); non absolvit à casibus Episcopo reservatis (9), neque tollit irregularitates, quæ ex occulto crimine procedunt (10); non denique concedit literas dimissorias, nisi Episcopus in longinquis regionibus diu commoretur (11). Eoque minus Vicarius generalis aliquid attingere potest eorum, quæ sunt ordinis Episcopalis.

(1) *Cap. 2 de Offic. Vicar. in 6.*

(2) Confer. Barbosam *ad Concil. Trident. Sess. 24 c. 20 de Reform. num. 57*, ubi plures, qui utramque tulerunt sententiam, afferuntur.

(3) *Cap. 3 de Offic. Vicar. in 6.*

(4) *Cap. 5 de Rer. permut.*

(5) *Cap. 3 de Instit.*

(6) Ita respondit Sac. Congregatio Concilii die 4 Decembr. 1655, uti patet *ex lib. 19 Decretor. pag. 545 à tergo*. Confer. Altaserram *in Vindic. Eccles. jurisd. lib. 7 cap. 5*, Fagnanum *in cap. Sicut olim num. 11 de Accusat. Laurentium trac. 1 de Potest. Vicar. Episc. c. 3 q. 163 § 9.*

(7) Benedictus XIV. *de Synod. diocæs. lib. 2 cap. 5 num. 5 et 4.*

(8) *Conc. Trident. Sess. 25 cap. 6 de Reform.*

(9) *Cap. 2 de Pœnit. et Remission. in 6.*

(10) *Conc. Trident. Sess. 24 cap. 6 de Reform.*

(11) *Cap. 3 de Temp. ordinat. in 6.*

81. Vicarii munus recte obeunt omnes clerici tonsura initiati.

ti; sed eodem arcentur clerici conjugati, minores annis viginti-quinque (1), Parochi, Canonici Pœnitentarii, et ceteri, qui curam habent animarum, demum imperiti, et ideo necesse est, quod Vicarius generalis vel Sacræ Theologiæ, vel Juris Canonici lauream obtinuerit (2); nisi aliunde viri peritia manifesto constet (3).

(1) Vide Barbos. *de Jure eccles. lib. 1 cap. 15 et seq.*

(2) Plura ea de re sunt decreta Sacr. Congregationis Episcoporum et Regularium apud Pellegrin. *part. 1 capit. 1 num. 9.*

(3) Conc. Trident. *Sess. 24 cap. 16 de Reform. ubi cautum est, ut Vicarius tam Episcopi, quam Capituli saltem in jure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri poterit, idoneus.* Vide Card. de Luca *disc. 31 ad Conc. Trident.*, ubi decretum laudatur Sacr. Congregationis Episcoporum, et Regularium.

(N. S. In Hispania quondam ex Clericis ejusdem Ecclesiæ Vicarii eligendi erant: Syn. Salmant. an. 1525 *Cap. 4*, et in Sacris Ordinibus constituti: Bertusana an. 1419 *Cap. 10*: immo vero *Sacerdotes, vel ii, qui intra sex menses ad Sacrum Ordinem, et intra annum ad Sacerdotium promoveri possent*: Syn. Tolet. an. 1565 *Act. 2 Ref. cap. 9*. Ex Constitut. etiam Clementis VIII 1 Februarii an. 1601, et Urbani VIII 16 Decemb. an. 1625, in Regnis Castellæ, et Legionis Vicarii Generales in Sacris Ordinibus constitui esse debent. Visitoribus itidem quolibet triennio deputandis cogebantur Vicarii rationem reddere de justitiæ ministrationse, ac quâocumque cessarent ab officio: Syn. Tolet. *ibidem Cap. 17.*)

Apud nos communiter requiritur in Vicario Advocati qualitas, ut in iis qui judicium in civilibus munere functuri sunt; nisi de personis agatur, quæ ecclesiasticam jurisdictionem explicarunt, vel gradum Licentiatus aut Doctoris receperunt post forensis praxis competens exercitium. V. *not. 7 tit. 1, lib. 2. Novis. Compilat.*

Qui præbendas obtinent, quæ annexum sit officium, prohibentur, vigore Apost. Litterarum, quarum meminit Reg. *schedula 28 Oct. 1769*, in Vicarios assumi: idemque statutum apud nos quantum ad eos, qui cathedral. Eccl. capitulis præsent.

82. A Vicario generali ad Episcopum provocare non licet, cum utriusque tribunal unum, idemque sit. Expirat autem Vicarii jurisdictio, vel si ipse eo munere sese abdicet, vel si ab Episcopo removeatur, vel si ipsa Episcopi jurisdictio aut obitu, aut pœna, aut alio quovis modo extinguatur.

• Ordinario Archiepiscopis non licet intra Suffrag. diœceses Vicarios sibi constituere. Verumtamen apud nos Compostellanus Salmantiæ Vicarium habet, qui de causis appellatis ab Ordinariis, qui longius à Metropolitica urbe comorantur, necnon ab aliquo ex Ord. Militar. Prælati, cognoscat et sententiam pronuntiet: cujus munus, ex Concordato an. 1851, postquam ad effectum perducatur ibi stabilita diœcesium ac Provinciarum divisio, extinguetur.

Subjicere istic opportunum videtur quæ de Eccles. Curia Promotore, vulgo *Fiscal*, Cl. Selvagijs et ejus Adnotatores exponunt sequentibus §§.

Postquam in Curias Ecclesiasticas forensis civilium Tribunalium methodus invecata est, horum instar constitui etiam in illis cœperunt Advocati Fiscales, et Procuratores Officii, vulgo *Promotores* dicti, qui causas publicas, et ad communem Ecclesiæ utilitatem spectantes patrocinarentur, earumque decisionem ab Ecclesiastico Judice quam citissimam, expostularent.

• Quum vero Promotores lucri causa permoti, non raro publica delicta, atque adeo gravissimas abusiones dissimulant, aut cum accusatis, vel denunciatis clam componerent; factum est, ut plura hæc super re statuta fuerint. 1 Ut Promotor nullam adgrediatur causam, nisi prius in denunciata crimina, eorumque veritatem diligenter inquisiverit: Syn. Tolet. an. 1565 *Act. 2 Ref. cap. 12.* et Compostel. ejusd. an. *Act. 5 Decr. 23.*

• 2 Antequam ad judicium contradictorium, ut vocant, accusatas personas evocet, causam Officiali referat, ut dispiciat, an pacatius, et sine strepitu forensi illam agere expediat.

• Tum 3 cujuscumque generis causas adgredi vetatur, nisi prius de iisdem cum Advocato Fiscali conferat, earumque justitiam, vel injustitiam plene perspexerit.

• Quamobrem 4 causæ Instructionem saltem summarie in scriptis Advocato eam petenti exhibere tenetur.

• Adhæc 5 jurejurando se adstringit adversus neminem actionem intentaturum, nisi quem vere delinquentem crediderit.

• Ut quoque 6 fidem suam obligat nulla ratione, muneribus, prece, odio, aut favore sese permotum iri, vel ad excessus suppressendos, vel ad componendum cum delinquentibus in aliquo crimine.

• 7 Tandem quia Promotoris præcipue est inquirere in crimina, et excessus Ecclesiasticorum, hinc plures Synodi sanxerunt, ut nonnisi Ecclesiastici Promotoris officio fungantur.—In Ecclesiasticis Hispaniæ Tribunalibus, quum Fiscalis nonnisi in Jure peritus plerumque instituantur, Advocatus Fiscalis necessarius non est, sed Promotoris, et Advocati Fiscalis munia in una eademque persona adnectuntur; qui quidem Fiscalis in Sacris Ordinibus constitutus esse debet: præf. Syn. Tolet. *ibid. cap. 11*, Compostel. *Decr. 22 Act. 5*, et Collect. Tarracon. *Lib. 1 Tit. 10 cap. 5, et 4*. Id quod jam an. 1552 ab Imperatore Carolo cautum erat: *Leg. 15 Tit. 1 Lib. 2 Novis. Compilat.*

83. Solent Episcopi *foraneos* etiam habere Vicarios in oppidis diœcesis suæ, qui mandata ab Episcopo potestate fruuntur, quæ loco circumscribitur, et plerumque pertinet ad res peculiares. Hi propter locorum distantiam tribunal habent ab Episcopo discretum, et separatum, ideoque ab iis ad Episcopum recte provocatur. Eo munere fungebantur olim Chorepiscopi (1), Archidiaconi (2), Archipresbyteri, et Decani rurales (3); sed translata Archidiaconi potestate ad Vicarium generalem, instituti videntur Vicarii foranei, quos memorat Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi (4), et Clemens V. in Viennensi (5).

(1) Vide Juenin. *de Sacram. diss. 9 quæst. 2 cap. 4.*

(2) Sigibertus in *Chronico* de Damaso II, qui Ponticatum tenuit sæculo

XI, scribens: *Damasus*, inquit, *Papa decrevit, ne quid contra Episcopos praesumant Archidiaconi, qui dicuntur Chorepiscopi, id est villarum, et regionum Episcopi*, Concilium Londinense an. 1237 *can. 2 tom. 13 col. 1401 collect. Labbæi* decrevit, ut Archidiaconi in suorum Decanatum conventibus sacerdotes maxime in his studeant erudire, docentes eos, qualiter circa baptismum, penitentiam, eucharistiam, et matrimonium debeant se habere. Vid. Thomassinum *par. 1 lib. 2 cap. 7 num. 1 et 2.*

(3) Innocentius III. in *cap. 7 de Offic. Archidiacon.* memorat Decanos rurales vices gerentes vel Episcopi, vel Archidiaconi urbani, vel utriusque, quos vel alteruter, vel uterque suo lubitu constitueret, atque amoveret. Emmanuel Gonzalez in notis ad hunc locum verbo *rurales* interpretatur, eos esse Archipresbyteros.

(4) *Cap. 1 de Offic. ordin. in 6.*

(5) *Clement. 2 de Rescript.*

Transcribere conveniens putamus quod de Vicariis foraneis scribebat doctor J. A. Camino, in Adnotat. ad *Inst. Juris Eccl.* Caroli S. Berardi, part. 2, tit. 14 §. 3; videlicet: «No ha faltado quien haya dicho que la institucion de los vicarios foraneos no pasa del siglo XVI... Refuta Berardi una sentencia tan estrana... por los capitulos 1 de *Offic. Ordin.* en el *Seato*, y 2 de *Rescript's* en las *Clementinas*, donde se hace espresa mencion de los officiales foraneos. La potestad de estos vicarios foraneos se arregla a la instruccion del Obispo: regularmente se les encarga conozcan sobre causas civiles de poca consideracion: en orden a las criminales, pueden corregir los delitos mas leves; pero cuando se trata de otros mas graves, cuando mas, solo podran hacer sumaria, sustanciar el proceso, mas no pronunciar sentencia, sino que deberan remitir dicho proceso al Ordinario. En esta parte no es posible señalar regla fija, porque las facultades de los jueces foraneos son distintas en diferentes obispados y provincias. En algunas conocean antiguamente en primera instancia sobre todas las causas eclesiasticas, como sucedia con el juez foraneo del arciprestazgo mayor de Guipúzcoa, que residia con tribunal en San Sebastian... segun consta de la bula de Calixto II que empieza: *Sicut saluberrimis*, espedida en Roma a 14 de julio de 1456, y de la Real cédula de D. Alonso XI de Castilla, su fecha en Toledo a 29 de mayo de 1852.

De nominandis ab Archiepisc. et Episcopis archipresbyteris, ad ipsorum nutum amovibilibus, ut foraneorum vicariorum funciones exerceant, uno ad minus in unoquoque judiciali districtu (*partido*); quorum designationem Sup. Gubernio denuntient ipsi Praelati, V. Reg. decretum 21 Nov. an. 1851.

84. Sunt et Vicarii, qui vel perpetuo, vel ad tempus constituti, animarum curam administrant, quæ *habitu*, uti vocant, penes alios est propter ecclesiam parochialem, quæ ipsorum ecclesiis, monasteriis, collegiis, locisque piis conjuncta est (1). His certa fructuum portio, ex ipsius Ecclesiae redditibus detrahenda, Episcopi arbitrio tribuitur (2). Sæpe etiam Episcopus, cum simili fructuum portione, constituit Vicarios vel ad tempus, vel perpetuo, qui Parochi absentis, impediti, imperitive vices gerant (3). Vicarii perpetui propriam interdum habent

Ecclesiam, quæ *filialis* dicitur, respectu habito ad matrem Ecclesiam, quæ est titulus Parochi, cui subjiciuntur.

(1) A capitulis et monasteriis, uti monet Benedictus XIV *de Synod. dioces. lib. 12 cap. 1 num. 2* constitui solent vicarii temporarii, ad nutum amovibiles, qui animarum curam exerceant in parochiis, quæ iisdem capitulis, sive monasteriis unitæ sunt, a quibus lamen secundum jus commune etiam sine causa removeri possunt, modo procul sit dolus, et omnis odii causa.

(2) Conc. Tridentinum *sess. 7 cap. 7 de Reform.* Arbitrium hoc Episcopi arctavit S. Pius V in *Constit. Ad exequendum 68 pag. 401 to. 4 par. 2 Bullarii*, sed illud postea pro ratione locorum, et temporum restituit Benedictus XIV. *Const. Cum semper 105 §. 10 pag. 224 tom. 1 ejus Bullarii ed. Romæ 1734.*

(3) Conc. Tridentinum *Sess. 21 cap. 6 et sess. 25 cap. 16 de Reform.* (N. S. Illitteratis, et imperitis Parochiarum Rectoribus ab Episcopo temporaneis deputandus est Coadjutor, atque huic quædam fructuum pars assignanda, quæ ad congruam vitæ alimoniam sufficere possit: Syn. Trident. *Sess. 21 Ref. cap. cap. 6.* Immo et quoties opportunum sibi videbitur, Parocho monito, et negligente, per se poterit Episcopus de Coadjutore providere in Parochiis, quæ unitæ non sint Monasteriis, et ab ipso per examen ad curam animarum adprobato, assignata eodem titulo ab Episcopo congrua fructuum portione in ea quantitate, quæ pro suo prudenti arbitrio, et conscientia conveniens videbitur, ratione videlicet habitus reddituum, et emolumentorum Ecclesie Parochialis... inspectis conditionibus loci, numero animarum, qualitate laborum, et quantitate impensarum, quas commissi officii necessitas postulaverit: *Constitutio Apostolici Ministerii §. 15.*

Vicariis autem perpetuis Ecclesiarum, quæ perpetuo unitæ sunt aliis Ecclesiis, Monasteriis, Collegiis, Beneficiis, et Locis Piis, Episcopus curare debet, quod congrua ipsis portio impendatur, non major centum, nec minor quinquaginta scutorum summa. Pius V *Constitut. Ad exsequendam*, et Innocentius XIII *præfata Constit. Apostolici Ministerii §. 12.*

Parochus, qui solus non sufficit omnibus Parochiæ suæ fidelibus Sacramenta ministrare, Coadjutorem sibi adsciscere potest cum congruo stipendio. Verum si quis tot sibi adhibeat ita ut laboriosum Pastoris officium inane reddatur, eosque fortassis vilissima mercede conductos, oporteret eum exagitare cum Baronio ad an. 1109: *Quis patiatur consualem Ecclesiam Dei, et ad usufructum altaris alium in olio lucrari, servitii vero onus alium in egestate sustinere?* Ecclesie quantum fieri possit propriis Sacerdotibus, non conductiliis regi debent: *Can. 5 Caus. 21 Q. 2.* Qui a fidelibus alimenta corporalia percipiunt, iisdem hi fidelibus ipsis spiritualia alimenta rependere debent.

De coadjutoribus parochorum hæc Concordati an. 1851 art. 26 habentur:

«Parochiarum coadjutores ab Ordinariis, prævio Synodali examine, nominabuntur.»

Regium item decretum die 30 April. an. 1852, cum Apost. Nuntii adsensu, latum, quomodo in istorum coadjutorum ad nutum constitutione procedendum sit, determinat, relicta parocho impedito congrua, super ecclesie quam regit redditibus, pensione; quod consequenter in posterum prohibet, ne parochorum per immunitatem vulgo *jubilacion* sustentationi provideatur.

85. Nec prætereundi Vicarii nati, quorum potestas non ab arbitrio pendet Episcopi, sed à lege, quæ illorum beneficiis eam perpetuo conjunxit. Archipresbyter, et Archidiaconus sunt Vicarii nati Episcoporum: et vicarios perpetuos, quorum nunc facta mentio est, vicarios natos Parochorum possumus appellare.

86. Sunt denique vicarii Apostolici, quos constituit Sedes Apostolicâ (1), sive cum metus est, ne diutius Ecclesia pastore careat, sive cum turbas, et dissidia fore prospicitur in Vicarii capitularis electione, vel cum Episcopus senio, aut alia de causa suum recte munus gerere non potest, vel demum cum Episcopus ab administratione suspenditur, aut etiam removetur. Eliguntur autem hi vicarii interdum cum caractere Episcopali, atque hi creantur Episcopi *in partibus infidelium*, interdum sine hoc caractere; eorum vero potestas noscenda est ex literis Apostolicis, quibus suum officium acceperunt.

(1) Sixtus V in *Constit.* 117 tom. 4 par. 4 pag. 599 *Bullarii*, Sacræ Congregationi Episcoporum, et Regularium facultatem dedit eligendi Vicarios Apostolicos, quando eos Ecclesiarum necessitas postularet.

In Hispania ad finem Pontificatus Ven. Gregorii XVI, cum pleræque episcopales Sedes vacuæ essent, per Apostolica rescripta ipsarum gubernationi provissum est, superstitionibus Nationis Prælati ista cura commissa in proximas aut sibi subjectas jure suffragan. dioceses respective exerecnda. Hoc ipso sæculo, Emmus. Cardinalis Ludovicus de Borbon, Toletanæ Eccles. Præsul, simul cum ea Hispalensem plures per annos retinuit, ut Apostolicus Vicarius seu Administrator. Similiter, ex Pontificia sanctione, Hisp. Monarcha perpetuo Ordinum Militarium, quarum Magnum Magisterium obtinet, Ecclesias administrat et regit per ipsarum speciale Tribunal, necnon per prælatos ac vicarios quasi diocesium et parochiarum, quæ tali privilegio gaudent. Denique cum ab Hispani Regis ditionibus segregata Lusitania esset, intra Castellæ fines comprehensæ permansere vicariæ vulgo *de Alba* et *de Aliste*, quæ ad quemdam vicinæ Nationis episcopatum spectabant: et Catholica Majestas, ne proprii sibi subditi ab extero Prælato etiam in spiritualibus submissi essent, à Sancta Sede bullam impetravit, ut prædictæ parochiæ Asturicensi ac Zamorensi diocesium aggregarentur: ac cum in talis Apost. decreti executione concertationes non faciliter finiendæ occurrerent, ambarum vicariarum administrationem Summ. Pontifex Compostellano commisit Archiepiscopo, à quo nominatus vicarius in illas adhuc hodie jurisdictionem exercet.

SECTIO X.

DE PAROCHIS, ET RELIQUO CLERO.

88 AD 89. PAROCHiarum INSTITUTIO.—90. PAROCHORUM OFFICIA, MISSA PRO POPULO.—91. DIVINI VERBI PRÆDICATIO.—92. SACRAMENTORUM ADMINISTRATIO.—93. OFFICIUM RELIQUORUM CLERICORUM.

87.

Inter eos, qui Episcopo opem ferunt in procuratione diœceseos, nobile in primis est officium Parochorum, qui semel ab Episcopo constituti, jure proprio concediti sibi populi curam exercent (1). Per tria fere priora Ecclesiæ sæcula nulla in ecclesiasticis monumentis eorum mentio est (2). Una in principe diœceseos civitate erat Ecclesia, ad quam Christiani omnes non modo urbis, sed etiam vicinorum oppidorum die solis, hoc est Dominicò confluebant; et præsentibus quidem distribuebatur Eucharistia, ad absentes per Diaconos mittebatur (3). Huic Ecclesiæ, quæ cathedralis erat, ipse præerat Episcopus, qui suum habebat Senatam, et Presbyterium (4), hoc est, illi addictos Presbyteros, quorum erat Episcopo dare operam in Ecclesiæ regimine, et administratione.

(1) Parochos à Christo ipso fuisse institutos, ut una cum Episcopis, subiecta tamen ipsis potestate, Ecclesiam regerent, quorumdam opinio est; et id quidem demonstrari vellet libro, qui ex Gallico in Italicum sermonem conversus, Florentiæ prodiit an. 1785 cum titulo: *Li istituzione divina de' Parochi, è loro diritto al governo generale della Chiesa*. Eadem est sententia Petri Tamburini in libro, cujus titulus: *Vera idea della S. Sede*. Verum quam falsa hæc opinio sit, satis ostendit ipsa Parochorum origo, quæ certo III sæculo antiquior non est. Imo in civitatibus ante annum Christi millesimum nullos fuisse Parochos, ostendit Marius Lupus Bergomensis *De Parochiis ante annum Christi millesimum*. Certe antiquiori ætate nulli erant hujusmodi Presbyteri, qui proprium haberent officium regendi populum; sed Episcopus unum, aut alterum eligebat Sacerdotem, cui modo unam, modo alteram populi partem committebat, et cui adimebat officium eodem arbitrio, quo dederat. Nemo enim, uti nunc Parochi sunt, certo erat addictus populo, quem perpetuo regeret jure officii sui; dabat Episcopus subditos cuivis Presbytero, dabat quamdiu, et quos vellet, neque ulli erat injuria Presbytero, à quo Episcopus repetebat subditos suos, quos vel ipse per se regeret, vel alteri Presbytero regendos committeret. Lapsu temporum maluerunt Episcopi parochos eligere, hoc est, Presbyteris quibusdam certam populi partem perpetuo regendam committere; atque ita Parochorum potestas, ab Episcopali ordinae, tanquam à fonte, procedens instituta est; sed ita